

СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ ЯК АКТУАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ СУЧАСНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Коцюк А.О., здоб. вищ. осв.

Крижанівська Д.М., здоб. вищ. осв.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.В.Калита**
Державний торговельно-економічний університет

На сьогодні важливою складовою в загальному управлінні банком, що характеризує його стійкість та визначає конкурентоспроможність, є впровадження системи ризик-менеджменту. Ризик-менеджмент — один з напрямів сучасного менеджменту, що вивчає проблеми управління ризиками, що виникають у діяльності самостійної господарської організації[1]. Ризик – це передусім можливий розклад результатів, можливе їх коливання навколо очікуваного результату. Ризик присутній практично в будь-якій діяльності комерційного банку і його мінімізація має важливе значення для роботи банку і банківської системи в цілому.

Глобальна криза виявила необхідність удосконалення інструментів оцінки ризиків банківської діяльності та значна роль при цьому відводиться стрес-тестуванню. Метою стрес-тестування є оцінка ризиків та визначення спроможності протистояти потрясінням на фінансовому ринку, тобто оцінка того, наскільки конкретний банк або банківська система у цілому є стійкими до «виняткових, але ймовірних шоків». Так, стрес-тестування використовуються провідними центробанками світу як стимул до поліпшення якості внутрішнього аудиту та ризик-менеджменту в банках, зміщуючи фокус банківського нагляду з традиційного аналізу поточного стану ліквідності та капіталізації на їхні можливі значення в майбутньому під впливом екстремальних подій.

Запровадження такого інструменту, як стрес тестування, дасть змогу виявити як поточні, так і майбутні ризики для банків, сформувати власний капітал, достатній для мінімізації майбутніх ризиків, що сприятиме підвищенню стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників і кредиторів банків.

Держава в особі регулятора зацікавлена в проведенні стрес-тестування, оскільки аналіз і оцінка фінансової стійкості банків до різних стресових сценаріїв дозволяє зробити висновок про стабільність банківського сектора в цілому. Для проведення стрес-тестування НБУ

використовує такі методи: тести чутливості, тести сценаріїв, і тести екстремальних величин[2].

Необхідність стрес-тестування полягає в тому, що вже на ранніх стадіях можна дати прогноз зміни в системі та згенерувати попереджуючі заходи для недопущення настанні стресу або мати бачення про те, як відреагує на це система. Отже, стрес-тестування як окремих банків, так і банківської системи дозволяє зрозуміти, які збитки може понести банк, чи система загалом при настанні неочікуваних подій.

У 2021 р., згідно з Положенням про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України, затвердженим постановою Правління НБУ від 22 грудня 2017 року № 141 було проведено стрес-тестування банків. Результати оцінки банківської системи та стійкості банків у 2021 р. показують, що, незважаючи на вплив торішньої кризи, банківський сектор зараз досить стабільний і готовий підвищувати вимоги до капіталу, як і планувалося. Однак деяким банкам необхідно вжити заходів, щоб підвищити свою стійкість до можливих майбутніх криз. У 2021 році всі банки традиційно пройшли оцінку якості активів, і станом на початок цього року 30 найбільших банків, на які припадає 93% загальних активів банківської системи, пройшли додатково стрес-тестування[3].

Результати стрес-тестів банків у 2021 р. показали, що незважаючи на фінансову кризу, викликану поширенням пандемії COVID-19, банки стабільні та добре капіталізовані. Експерти кажуть, що банки стійкі та готові підвищувати вимоги до капіталу, але деяким все ще потрібно підвищити стійкість до потенційних криз.

Варто також зазначити, що у 2022 р. НБУ збирався провести стрес-тестування 22 банків, які мали підвищені необхідні значення достатності капіталу або вперше потрапили до списку за результатами двох останніх оцінок стійкості. Але через війну НБУ вирішив не проводити оцінку стійкості банків у 2022 р.

Отже, незважаючи на те, що застосування механізму стрес-тестування банків в Україні потребує подальшого дослідження та вдосконалення, в цілому його застосування показало його позитивні якості. Зокрема, за весь час використання стрес-тестування НБУ було виявлено ряд проблем та факторів, які негативно впливають зростання ризиків в діяльності як окремих банків, так і банківської системи України. Це спонукало НБУ до формування вимог до банків або реструктуризувати їх баланси для зменшення рівня ризиковості, або збільшення капіталу шляхом рекапіталізації прибутку, або додаткових внесків акціонерів.

Інформаційні джерела:

1. Третяк Д. Д., Душейко П. А. Теоретичні аспекти ризик-менеджменту банку. Економіка та держава. 2022. № 1. С. 100–107. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.1.100
2. Панченко П.В. Стрес-тестування банківських установ. 2022 URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89373/1/Panchenko_bachelous_paper_2022.pdf
3. Стрес-тестування банків України 2021 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Stress_Test_Results_2021.pdf?v=4

УДК 338.488.2:640.43

СУЧАСНІ ФОРМАТИ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ

Лалабекян В.А., здоб. вищ. осв. ОС «магістр»
Науковий керівник – доц. **О.Д. Тімченко**
Державний біотехнологічний університет

Ресторанна справа в світі є однією з найприбутковіших. За статистикою, середній обіг коштів, вкладених у ресторан, відбувається в 5-6 разів швидше, ніж інвестиції, вкладені, наприклад, у магазин одягу. У багатьох країнах світу зафіксовано збільшення витрат клієнтів на проведення дозвілля саме в закладах харчування.

Основним критерієм вибору закладу споживачами все частіше стає якість кухні, а тенденція «демократизації» призвела до появи ресторанів із красивим інтер'єром, меблями та посудом, але з досить доступними цінами. Найбільш затребуваними є заклади у середньому та низькому ціновому сегменті. Активно розвиваються також заклади з італійською (піцерії) та японською кухнею, які є особливо популярними серед молоді, кав'ярні, кондитерські, булочні, паби (з власними крафтовими міні-пивоварнями), фастфуд і стритфуд.

Останнім часом в Україні з'явилися так звані креативні простори, які часто називають «коворкінгом», або «смайт-кафе». Вони можуть розташовуватися в середмісті, або в офісних центрах. Основна концепція таких закладів – безкоштовно все, крім часу. Ці заклади працюють за системою «все включено» (відвідувач платить не за їжу та напої, а за час) і являють собою нерухомість нового формату, яка спеціально пристосована для фрілансерів, ІТ-підприємців та інших працівників, не прив'язаних до постійного робочого місця. Коворкінг – це модель роботи, коли працівники залишаються вільними і незалежними, і використовують вільний простір для своєї діяльності.